

הכנסת העשרים וחמש

יוזם : חבר הכנסת בועז טופורובסקי

פ/25/3666

הצעת חוק הבנקאות (שירות ללקוח) (תיקון – ריבית על יתרת זכות), התשפ"ג–2023

1. תיקון סעיף 8 בחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א–1981¹, בסעיף 8, האמור בו יסומן "א" ואחריו יבוא :

"(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), תאגיד בנקאי ישלם ללקוח ריבית על יתרת זכות בחשבון עובר ושב; הנגיד, לאחר התייעצות עם הוועדה המייעצת ובאישור שר האוצר, יקבע את שיעורה המזערי של הריבית לעניין סעיף קטן זה."

דבר ה ס ב ר

מטרת הצעת החוק היא לחייב את הבנקים לשלם ריבית על סכומים הנצברים בחשבון העובר ושב של לקוחותיהם.

הצורך בהסדרה זועק על רקע הריבית העולה ומאפשרת לבנקים לגרוף רווחי אשראי בהיקף של מיליארדי שקלים על חשבון הציבור, ללא סיכון, תוך ניצול תנאי שוק לא תחרותיים המותירים את לקוחותיהם במצב של 'שבי'. הימנעותם של הבנקים מתשלום ריבית על יתרות הזכות של הציבור המופקדים בחשבונות העו"ש המנוהלים בבנקים עולה כדי התנהלות בנקאית שאינה תקינה ואינה ראויה. בחודשים האחרונים קיימת עלייה תלולה בריבית בנק ישראל, אשר עומדת כיום על מעל 2%, והאצה בקצב האינפלציה. לכן, החזקת יתרות הזכות בחשבונות העו"ש, שאינם נושאים ריבית, מייצרת למשקי הבית הפסדים בשל שחיקת ערך הכסף ובשל התשואה האלטרנטיבית ממנה יכלו ליהנות באפיקי השקעה אחרים. מנגד, הבנקים עושים שימוש ביתרות הזכות המצויים בחשבונות העו"ש של משקי הבית וצוברים רווחי עתק ללא סיכון. זאת, באמצעות הפקדת יתרות אלה בפקדונות לזמן קצוב בבנק ישראל ובריבית של 0.1% מתחת לריבית בנק ישראל.

"בתנאי השוק הנוכחיים, הרווחים הנ"ל, מהם הבנקים נהנים ללא נטילת כל סיכון, מוערכים בכ-9-

¹ ס"ח התשמ"א, עמ' 258.

מיליארד שקל בשנה", מציין ארגון "לובי 99" במכתב שנשלח למפקח על הבנקים. "מצב העולם בו משקי הבית לא נהנים מריבית בגין יתרות זכות בחשבון העו"ש, על אף שהבנקים זוכים לייצר רווחי עתק משימוש ביתרות אלה, הוא פועל יוצא של חוסר התחרותיות במערכת הבנקאית ושל דרישות החוק אשר כופה בפועל על הציבור להחזיק יתרות זכות גבוהות בעו"ש".

לפיכך, מוצע לקבוע הסדר המחייב את הבנקים לשלם ללקוחותיהם ריבית על יתרות זכות בחשבונם. בשנים עברו חלק מהבנקים שילמו ריבית זו, ונראה שיש לחדש נוהג זה כיום ולקבוע אותו כחובה בחוק. תיקון זה עשוי לעודד את לקוחות הבנקים למחוק את יתרת החוב בחשבונם כדי לזכות בריבית על יתרת זכות.

הצעות חוק זהות הונחו על שולחן הכנסת העשרים על ידי חבר הכנסת עיסאווי פריגי וקבוצת חברי הכנסת (פ/118/20), על ידי חבר הכנסת איציק שמולי (פ/119/20), על ידי חברת הכנסת מרב מיכאלי (פ/120/20), על ידי חברת הכנסת חנין זועבי וקבוצת חברי הכנסת (פ/1455/20) ועל ידי חבר הכנסת ג'מאל זחאלקה (פ/2400/20), על שולחן הכנסת העשרים ושתיים, על שולחן הכנסת העשרים ושלוש ועל שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חברת הכנסת מרב מיכאלי (פ/1215/22 ; פ/587/23 ; פ/1270/24), על שולחן הכנסת העשרים וארבע על ידי חברי הכנסת ינון אזולאי ומשה ארבל (פ/1734/24), על ידי חבר הכנסת רון כץ (פ/2942/24) ועל שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חבר הכנסת ינון אזולאי (פ/1446/25), על ידי חברת הכנסת מרב מיכאלי (פ/1976/25), על ידי חבר הכנסת רון כץ (פ/2594/25) ועל ידי חבר הכנסת אחמד טיבי (פ/3185/25).

הצעת החוק זהה לפ/1446/25 ולפיכך לא נבדקה על ידי הלשכה המשפטית של הכנסת.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י"ד בתמוז התשפ"ג (03.07.2023)